

vers **VOOR** versLEZING 20
66 MINUTEN

SPREUKEN

Ouders en kinderen

Godvruchtige opvoeding, de zegen van kinderen en de verantwoordelijkheid om geloof en wijsheid door te geven.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/spreuken/ouders-en-kinderen

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Menselijke relaties en naastenliefde	4 min	4
2	De bijzondere band tussen ouder en kind	2 min	6
3	Cultuuroverdracht en invloed van leeftijdgenoten	4 min	7
4	Ouders moeten Gods waarheid inprenten	4 min	9
5	Het erfgoed dat ouders nalaten	3 min	11
6	Een erfenis voor kinderen en kleinkinderen	4 min	13
7	De lange vorming van een mensenziel	2 min	15
8	Voortleven door volgende generaties	2 min	16
9	Toekomstvisie ondanks de wederkomstverwachting	3 min	17
10	Het huwelijk en godvruchtig nageslacht	5 min	18
11	Kinderen horen bij Gods doel met het huwelijk	2 min	21
12	De zegen van godvrezende ouders	3 min	22
13	God bouwt het gezin	3 min	23
14	Kinderen als kostbaar erfdeel van God	3 min	25

15	Veel kinderen als ware rijkdom	2 min	27
16	Een veranderde kijk op kinderen	2 min	28
17	Kinderen als pijlen in de geestelijke strijd	3 min	29
18	Liefde, tucht en ouderlijke verantwoordelijkheid	4 min	31
19	Tucht beschermt en vormt een kind	2 min	33
20	De roede verdrijft dwaasheid	2 min	35
21	Correctie geeft wijsheid en vreugde	2 min	36
22	Ieder kind heeft betrokken volwassenen nodig	4 min	37
	Om verder te lezen		38

1

Menselijke relaties en naastenliefde

In onze studie van Spreuken komen we nu bij een volkomen nieuwe reeks onderwerpen. Waarschijnlijk zijn dit de onderwerpen die in het boek Spreuken het meest voorkomen en het vaakst worden herhaald, met als mogelijke uitzondering het algemene onderwerp wijsheid, dat natuurlijk heel vaak terugkomt. Het gaat om het hele terrein van menselijke relaties. Zoals we weten, vormen die minstens de helft van Gods zorg voor mensen. De eerste helft zou onze relatie met Hem zijn. Die hebben we eerder behandeld, toen we keken naar een leven waarin je je bewust bent van God. Dat is beslist een belangrijk thema in het boek Spreuken.

Het is veel gemakkelijker om een relatie met God voor te wenden dan een relatie met mensen, want mensen zijn zichtbaar. Daarom zei Johannes:

Als iemand zou zeggen: Ik heb God lief, en hij zou zijn broeder haten, dan is hij een leugenaar. Want wie zijn broeder, die hij ziet, niet liefheeft, hoe kan hij God liefhebben, Die hij niet gezien heeft?

1 JOHANNES 4:20

Dat wil zeggen: als we onze broeders niet aantoonbaar liefhebben, hoe zouden we dan ooit kunnen bewijzen dat we God liefhebben? Onze liefde voor God is tamelijk onzichtbaar, behalve wanneer ze tot uiting komt in liefde voor andere mensen.

Jezus zei dat er twee grote geboden zijn, en dat heel de Wet en al de Profeten — met andere woorden, alles wat God ooit van mensen heeft verlangd — onder deze twee algemene hoofdzaken vallen:

En u zult de Heere, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht. Dit is het eerste gebod.

MARKUS 12:30

Wie is je naaste? Iedereen. Iedereen met wie je in aanraking komt, is je naaste. Ze delen dezelfde planeet met jou. Jezus maakte dat duidelijk toen een schriftgeleerde Hem vroeg:

Wie is mijn naaste?

De Bijbel zegt dat hij zichzelf met die vraag probeerde te rechtvaardigen. Hij wist namelijk dat de wet zei dat hij zijn naaste moest liefhebben, maar hij wilde niet iedereen liefhebben. Hij probeerde de definitie van ‘naaste’ zo beperkt mogelijk te maken.

Jezus vertelde het verhaal dat wij het verhaal van de barmhartige Samaritaan noemen. Daarmee maakte Hij duidelijk dat de man die zich als naaste gedroeg tegenover de Joodse man die in de handen van rovers was gevallen, niet van hetzelfde ras, dezelfde godsdienst of hetzelfde land was. In al die opzichten behoorde hij tot een volk dat een geschiedenis van vijandigheid tegenover de Joden had. In zekere zin was hij zijn vijand en een buitenlander, iemand uit een ander land. Jezus zei dat dit duidelijk maakt wie je naaste is.

Nadat Jezus dat verhaal had verteld, zei Hij:

Wie van deze drie denkt u dat de naaste geweest is van hem die in handen van de rovers gevallen was?

LUKAS 10:36

Het antwoord is: degene van de drie van wie je het minst zou verwachten dat hij als naaste werd beschouwd. Het was iemand van een ander ras, een andere godsdienst en een ander land, terwijl er over het algemeen vijandige gevoelens tussen de twee bevolkingsgroepen bestonden. Toch waren ze elkaars naasten, en hij toonde liefde voor zijn naaste. Dit maakt duidelijk dat er eigenlijk niemand buiten de kring van onze naasten valt. Wanneer God zegt:

En het tweede, hieraan gelijk, is dit: U zult uw naaste liefhebben als uzelf. Er is geen ander gebod groter dan deze.

MARKUS 12:31

dan betekent dat dat iedereen met wie we in aanraking komen onze naaste is.

2

De bijzondere band tussen ouder en kind

Maar relaties met mensen verschillen van elkaar wat betreft wat daarin wordt verwacht. Er zijn verschillende graden van toewijding vereist. Het is duidelijk dat de relatie tussen man en vrouw verschilt van de relatie tussen burens of vrienden. De relatie tussen ouder en kind is een bijzondere soort relatie die, zouden we kunnen zeggen, haar eigen regels heeft. Je kunt en moet bijvoorbeeld je kinderen in bedwang houden, maar je kunt en mag niet proberen je burens en veel andere mensen op dezelfde manier in bedwang te houden. Zelfs je huwelijkspartner kun je niet op dezelfde manier in bedwang houden als je dat bij je kinderen kunt en moet doen.

Bij verschillende relaties horen verschillende verwachtingen en verschillende plichten. Salomo behandelt in Spreuken veel verschillende soorten relaties. De eerste die we gaan bekijken, is de relatie tussen ouder en kind. In toekomstige lezingen zullen we het ook hebben over de relatie tussen man en vrouw, de relatie tussen dienaar en meester, de relatie tussen regeerders en onderdanen, en relaties tussen vrienden en broeders, vijanden en naasten. Dit zijn allemaal verschillende soorten relaties waarin verschillende regels gelden, omdat die relaties verschillend worden gedefinieerd.

De relatie tussen ouder en kind is ongetwijfeld de meest universele van alle relaties, want iedereen heeft ouders gehad. Niet iedereen heeft kinderen, maar iedereen heeft op zijn minst ouders gehad. Sommige mensen kennen misschien hun echte ouders niet, maar ze hebben óf hun echte ouders gekend, óf een vervangende ouder, pleegouder of iemand anders. Niemand overleeft namelijk de eerste levensjaren zonder dat iemand als ouder voor hem zorgt. Daarom zijn er mensen tegenover wie we een verplichting hebben. We staan bij hen in het krijt, omdat zij in ons leven als ouders hebben gefungeerd.

Niet iedereen heeft kinderen, maar iedereen leeft in een wereld met kinderen. En iedereen draagt een beetje verantwoordelijkheid, of kan op zijn minst op een verantwoordelijke manier betrokken zijn bij het vormgeven van het leven van kinderen, al is het maar door geen slecht voorbeeld voor hen te zijn. Als je een slecht voorbeeld bent en zelf geen kinderen hebt, maar wel een slecht voorbeeld bent voor andere kinderen, dan heb je invloed gehad op de volgende generatie. Die invloed is misschien heel klein, maar het is geen goede invloed.

3

Cultuuroverdracht en invloed van leeftijdgenoten

Het idee achter de relatie tussen ouders en kinderen is dat cultuur, geloof, waarden enzovoort van de ene generatie op de volgende moeten worden overgedragen. De voornaamste manier die God daarvoor heeft ingesteld, is overdracht van ouder op kind. Als het niet van ouder op kind gebeurt, dan gebeurt het van een ander soort volwassene op een kind. In onze eigen samenleving zijn we daar in de afgelopen generatie of twee enorm van afgedwaald. Dat geldt vooral voor de afgelopen drie of vier generaties, waarin openbaar onderwijs verplicht is geweest. Het idee dat ouders de cultuur van hun kinderen horen te vormen, is vervangen door het idee dat de leeftijdsgroep van kinderen hun cultuur vormt. Want de mensen met wie kinderen de meeste tijd doorbrengen, zijn de mensen die ze het liefst tevreden willen stellen. Met andere woorden, de mensen die de meeste invloed op je hebben, zijn de mensen met wie je de meeste tijd doorbrengt. Je wilt immers in vrede leven, een leven zonder

problemen hebben en geaccepteerd worden. Hoe meer jonge kinderen op steeds jongere leeftijd gedwongen worden om het leeuwendeel van hun tijd door te brengen met andere jonge kinderen van hun eigen leeftijd, des te afhankelijker zullen ze worden van de goedkeuring van leeftijdgenoten.

Het is waar dat er op school leraren zijn, maar leraren hebben nooit zoveel invloed op de cultuur van kinderen als hun leeftijdgenoten. Ik heb tenminste nooit gemerkt dat een leraar meer invloed op mij had dan de kinderen bij wie ik op school zat, als het ging om de vraag bij wie ik populair wilde zijn en wie ik tevreden wilde stellen en wilde imponeren. Dat is natuurlijk. Je wordt uit het huis van je ouders gehaald en in een kunstmatige omgeving geplaatst, waar je leeftijdgenoten gedurende het leeuwendeel van de uren dat je wakker bent je voornaamste sociale groep vormen. Daardoor zal hun goedkeuring veel belangrijker voor je worden en je opvattingen en waarden vormen.

Zo heeft God het niet ontworpen. De Bijbel zegt dat dwaasheid in het hart van een kind gebonden is. Als je kinderen eenvoudig aan zichzelf overlaat om elkaar tot discipelen te maken of te beschaven, kun je er vrij zeker van zijn dat je jouw kind onderdompelt in een omgeving vol dwazen die zijn cultuur vormen. Sinds openbaar onderwijs verplicht is, is er ongeveer om de vijftien of twintig jaar wel een of andere generatiekloof of tegencultuur ontstaan. Die wordt veroorzaakt doordat jongeren zich op de een of andere manier van hun ouders losmaken. Dat geldt niet voor iedere jongere afzonderlijk, maar in hoge mate stelt de jongerencultuur veel van de waarden van hun ouders ter discussie en werpt ze die omver. Jongeren proberen het wiel opnieuw uit te vinden en zelf de cultuur opnieuw uit te vinden.

Af en toe kan dat tot enkele verbeteringen leiden. Maar over het algemeen zal een cultuur die door onervaren dwazen wordt uitgevonden, niet zo gezond en wenselijk zijn als een cultuur die door de ouden is gevormd. Natuurlijk zei de psalmist:

Ik ben verstandiger dan al mijn leraren, want Uw getuigenissen zijn mij tot overdenking. Ik heb meer inzicht dan de ouderen, omdat ik Uw bevelen in acht genomen heb.

PSALMEN 119:99-100

Het is waar dat als de ouden goddeloos zijn geweest en de jonge mensen godvrezend zijn, de kans groot is dat de jonge mensen verbeteringen in de cultuur kunnen aanbrengen. Maar vaker gaat de ontwikkeling de andere kant op. Kinderen verliezen dan het contact met de godvrezende invloed van hun voorouders, tenzij de ouders die invloed bewust en doelgericht overdragen.

4

Ouders moeten Gods waarheid inprenten

Dit is een van de redenen waarom zoveel ouders ervoor hebben gekozen hun kinderen thuisonderwijs te geven: wat ze zien, bevalt hun niet. Misschien beviel hun zelfs niet wat ze zelf als leerling op school te midden van goddeloze leeftijdgenoten hebben meegemaakt. Ze willen niet dat hun kinderen het slachtoffer worden van dat soort kindermishandeling. Daarmee bedoel ik dat ze van hun ouders worden gescheiden en in een omgeving worden geplaatst waar dwazen hun denken vormen. In de ogen van sommigen van ons is dat een vorm van kindermishandeling. Wij geloven dat God het niet zo heeft ontworpen. God heeft kinderen niet zo ontworpen dat ze door hun leeftijdgenoten worden opgevoed, onderwezen en beschaafd. Dat hoort van ouder op kind te worden overgedragen.

Dat wordt bijvoorbeeld heel duidelijk gemaakt in Deuteronomium 6. Dit wordt op veel plaatsen in de Schrift onderwezen, maar in sommige Schriftgedeelten staat het zo rechtstreeks dat er absoluut geen misverstand over kan bestaan. In Deuteronomium 6 zei God, te beginnen bij vers 6:

Deze woorden, die ik u heden gebied, moeten in uw hart zijn.

DEUTERONOMIUM 6:6

Wat dit zegt, is dat deze dingen je kinderen gedurende de dag vaak moeten worden ingeprent, tijdens de gewone bezigheden van het leven. Je kunt jouw kinderen naar de zondagsschool brengen of 's morgens met je gezin een gezinswijding houden — wat

veel christelijke gezinnen niet doen. Maar als de kinderen de rest van de dag bezig zijn met activiteiten die deze dingen op geen enkele manier versterken, zullen de waarden die tijdens hun dagelijkse bezigheden wél worden versterkt voor hen werkelijker zijn.

Als ouders proberen godvruchtige waarden in te prenten, maar de kinderen het grootste deel van de dag doorbrengen tussen mensen die geen enkel besef van God hebben, geen belangstelling voor God hebben en heel andere waarden en bezigheden hebben, dan zal de opvoeding die het kind thuis krijgt, de godsdienstige vorming in de gemeente of wat dan ook, onwerkelijk lijken. Misschien komen ze er niet openlijk tegen in opstand, maar misschien ook wel. Misschien zijn ze geneigd het te omarmen, maar toch zal het iets onwerkelijks blijven houden. Want in het echte leven, dat zich buiten de gemeente en het gezin afspeelt, waar ze werkelijk hun tijd doorbrengen en met mensen omgaan, wordt geen van deze waarden bevestigd. Ze denken dan dat daarbuiten de echte wereld bestaat, en daarnaast de godsdienstige wereld van hun ouders, of de wereld die iemand hun probeert op te leggen. Zelfs als ze in de gemeente blijven, en zelfs als ze min of meer blijven geloven wat hun ouders geloven, zal het vaak gewoon lijken alsof de godsdienstige wereld geen echte wereld is. En wat God dus zegt, is: wees betrokken bij het leven van je kinderen en bevestig deze wetten steeds opnieuw — niet alleen wetticisme, maar de woorden van God, de waarheden van God, wat God heeft geopenbaard — de hele dag door.

U moet ze uw kinderen inprenten en erover spreken, als u in uw huis zit en als u over de weg gaat, als u neerligt en als u opstaat.

DEUTERONOMIUM 6:7

Met andere woorden, op alle verschillende momenten van de dag moet de waarheid steeds opnieuw in de gedachten van kinderen worden bevestigd, want anders nemen ze iets anders over. Ze nemen de hele dag door iets over als ze niet doelbewust op de juiste manier worden opgevoed. Ze zullen vanzelf iets overnemen, en wat ze vanzelf overnemen is meestal niet wat je wilt dat ze overnemen.

En daarom staat er in Efeze 6, vers 4:

En vaders, wek geen toorn bij uw kinderen op, maar voed hen op in de onderwijzing en de terechtwijzing van de Heere.

EFEZE 6:4

Het is duidelijk dat God wil dat ouders de waarheden die zij van God hebben leren kennen, doorgeven aan hun kinderen, aan de volgende generatie. Ze moeten er niet van uitgaan dat kinderen die gewoon uit de lucht oppikken terwijl ze ademen en rondlopen. Die overdracht zal onderbroken worden als er breuken zijn in de relatie tussen ouders en kinderen, als ouders het aan iemand anders overlaten om de kinderen op te voeden, hen tot discipelen te vormen, enzovoort.

5

Het erfgoed dat ouders nalaten

Dat is dus ons uitgangspunt wanneer we gaan kijken naar wat Spreuken hierover zegt. Kijk allereerst naar Spreuken 13, vers 22. Daar staat:

De goede mens doet zijn kleinkinderen erven, maar het vermogen van de zondaar is weggelegd voor de rechtvaardige.

SPREUKEN 13:22

Een goed man laat bij zijn dood iets na aan zijn kinderen, een bepaald erfgoed, een bepaalde erfenis die zij van hun ouder meekrijgen. Als de ouder nalatig, gewelddadig of afstandelijk is, neemt het kind daar iets van over. Helaas zal het kind waarschijnlijk enkele van die omgangspatronen overnemen wanneer dat kind zelf kinderen moet opvoeden. Dat is niet onvermijdelijk, maar het is wel de natuurlijke gang van zaken. Die ouder laat dus iets na, een bepaalde geestelijke invloed, een bepaald cultureel patroon dat het kind waarschijnlijk zal volgen.

Ik vertelde onlangs nog aan iemand dat ik tijdens mijn jeugd op een bepaald moment dacht: „Ik wil niet zoals mijn vader zijn.” Mijn vader was een goed man, maar hij was niet de man op wie ik wilde lijken. Daarmee wil ik niets negatiefs over hem zeggen. Er was niets mis met zijn leven. Ik had alleen andere interesses en wilde een ander soort mens zijn — geen slecht mens en zelfs geen beter mens, alleen anders. Maar ondanks dat bewuste verlangen van mijn kant ben ik heel erg op hem gaan lijken, eenvoudigweg doordat hij mij heeft opgevoed. En daar heb ik geen klachten over. Ik vind hem een goed man. Ik zeg niet dat het een slechte invloed was. Ik zeg alleen dat het me verbaasde hoeveel ik van zijn temperament, zijn manieren van omgaan met anderen, enzovoort had overgenomen, alleen doordat ik met hem in hetzelfde huis woonde. En dat terwijl ik juist dacht dat ik dat niet per se wilde.

Mijn vader heeft dus een erfgoed aan mij nagelaten, en zelfs aan zijn kleinkinderen. Als iemand godvruchtig is, wordt dat vaak aan de kinderen doorgegeven, en soms misschien nog sterker aan de kleinkinderen. Mijn vader bijvoorbeeld werd als kind christen onder invloed van zijn grootvader. Zijn eigen vader was ongetwijfeld een gelovige, maar niet bepaald iemand die God ijverig zocht. Maar zijn grootvader, de vader van zijn vader, was een zeer godvruchtige man en bracht mijn vader als kind tot de Heere. Kinderen hebben dus ook godvruchtige grootouders nodig.

Heel vaak laten ouders steken vallen. Om te beginnen is de tijd waarin je kinderen opvoedt de drukste tijd van je leven. Je bent druk met de kinderen, maar je bent ook druk met de kost verdienen. Als je als man een bedrijf hebt, ben je bezig je bedrijf op te bouwen, terwijl je tegelijkertijd je gezin opbouwt. Het is jammer dat je je bedrijf niet kunt opbouwen voordat de kinderen er zijn. Maar tegen de tijd dat je bedrijf is opgebouwd, ben je natuurlijk te oud om nog kinderen te krijgen en op te voeden. Zo zit het leven nu eenmaal in elkaar. Ouders hebben het heel druk, juist in de periode waarin ze het meest beschikbaar moeten zijn voor hun kinderen. En daarom zijn grootouders, die in een minder drukke levensfase zitten, soms degenen die God nog meer gebruikt dan de ouders. Maar de ouders hebben de verantwoordelijkheid om hun kinderen goed op te voeden, en een goed man zal invloed hebben op zijn kinderen en zijn kleinkinderen.

6

Een erfenis voor kinderen en kleinkinderen

Met „laat een erfenis na” kan Salomo natuurlijk bedoeld hebben dat iemand geld of een landgoed nalaat aan zijn kinderen en kleinkinderen. Want in het Oude Testament leefde het besef dat God mensen financieel zegent als ze godvrezend zijn, en dat zal Salomo waarschijnlijk in gedachten hebben gehad. Hij had veel geld, en hij geloofde dat een man voorspoedig zou zijn als hij trouw en niet lui, maar ijverig was. Wanneer hij er dan niet meer was, zou dat de omstandigheden van zijn kinderen en indirect ook die van zijn kleinkinderen verbeteren. In het Nieuwe Testament liggen de nieuwtestamentische zegeningen natuurlijk meer op het gebied van geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten dan van financiële zegeningen. Er kunnen ook financiële zegeningen zijn, maar die worden in het Nieuwe Testament niet zozeer gegarandeerd. De erfenis die een man aan zijn kinderen nalaat als hij godvrezend is, is dus een godvruchtige erfenis: de herinnering aan een godvruchtig voorbeeld en aan een godvruchtige invloed. Dat is iets waarvan een man en een vrouw mogen verwachten dat zij het niet alleen aan hun kinderen, maar ook aan hun kleinkinderen nalaten.

Maar zolang de generaties zo van elkaar losstaan, gebeurt dat minder gemakkelijk, want kinderen worden niet meer zozeer door hun ouders opgevoed als vroeger. Ouders stoppen hun kinderen niet alleen op school zodra ze oud genoeg zijn om dingen te leren. In veel gevallen stoppen ze hen bijna zodra dat mogelijk is ook al op de peuterspeelzaal en in de kinderopvang, zodat de kinderen zo weinig mogelijk tijd met hun ouders doorbrengen. Misschien is dat voor de ouders die dit doen maar goed ook, want misschien zijn zij niet het soort ouders dat een goede invloed op hun kinderen zou hebben. Als ze niet aan hun kinderen toegewijd zijn, zou hun invloed niet noodzakelijk goed zijn. Maar het lijkt er wel op dat de invloed van een echte vader en een echte moeder op hun kinderen in de meeste gevallen beter zou zijn dan die van een vervanger. Dat is beslist de normale orde die God voor gezinnen heeft ontworpen.

In hoofdstuk 17 van Spreuken, vers 6, staat:

Kleinkinderen zijn de kroon van de ouderen, en het sieraad van kinderen zijn hun vaders.

SPREUKEN 17:6

Daarmee worden kleinkinderen bedoeld.

Blijkbaar betekent dit dat kinderen eerder trots zullen zijn op hun vader dan op een oude grootvader, terwijl de roem van de grootvader niet alleen in zijn kinderen ligt, maar ook in hoe zijn kleinkinderen terechtkomen.

Ik heb een vriend die seminars over het gezinsleven geeft, en hij zegt dat je niet alleen aan iemands kinderen kunt zien hoe succesvol hij als vader is geweest, maar dat je daarvoor naar zijn kleinkinderen moet kijken. In zijn vaderschap, in zijn opvoeding, moet hij zijn kinderen niet alleen opvoeden tot goede burgers. Hij moet zijn kinderen ook opvoeden tot goede ouders die weten hoe zij hun kinderen tot goede burgers moeten opvoeden. Het gaat er dus niet alleen om dat het geloof één generatie lang standhoudt. Het geloof moet zo aan de kinderen worden doorgegeven dat zij weten hoe ze het aan hun kinderen moeten onderwijzen. Wanneer de kleinkinderen van een man godvrezend zijn, is dat de roem van een oude man: zijn kleinkinderen en hoe zij terechtgekomen zijn.

Nogmaals, het gaat hier niet alleen om het kerngezin, zoals we dat in onze samenleving kennen, waarin je ouders en kinderen hebt en dat zo ongeveer alles is. In wezen denken we dat het onze taak is ervoor te zorgen dat onze kinderen eten en kleding krijgen en een opleiding volgen waarmee ze een goede loopbaan kunnen krijgen, en dat we hen vervolgens zo het leven insturen. Als we christenen zijn, willen we ook dat ze het ouderlijk huis verlaten met hun christelijke geloof nog intact. Hoewel de meeste mensen die geen christen zijn volgens mij eigenlijk alleen belangrijk vinden dat hun kinderen in het leven slagen, geen honger of armoede lijden en het niet moeilijk hebben. Ik moet niet te veel generaliseren. Ik weet zeker dat er ook veel niet-christenen zijn die willen dat hun kinderen goede burgers worden.

7

De lange vorming van een mensenziel

De manier waarop mensen hun kinderen grootbrengen is interessant, want andere dieren krijgen ook jongen, en sommige van die jongen zijn onmiddellijk onafhankelijk van hun ouders. Bijna alle reptielen hebben, zodra ze uit hun ei komen, geen ouders om zich heen. Ze zien hun ouders niet eens. Het zijn gewoon miniatuurversies van de volwassen dieren. Ze gaan op pad en weten instinctief hoe ze moeten leven.

Zelfs wat we hogere zoogdieren zouden kunnen noemen, brengen hun jongen in veel kortere tijd groot dan wij. Een hinde houdt haar kalf een jaar of korter bij zich. Het kalf kan natuurlijk al opstaan en lopen zodra het geboren is, maar wat het ook moet leren, het kan dat binnen een jaar leren. Een mensenkind daarentegen, hoewel het het intelligentste van alle dieren is, is pas na minstens tien, twaalf, vijftien of twintig jaar werkelijk klaar om zelfstandig te zijn. Dat komt doordat bij mensenkinderen, anders dan bij dieren, niet alleen het lichaam, maar ook de ziel gevormd moet worden.

Dieren hoeven alleen lichamelijk volwassen te worden, zodat ze zichzelf kunnen voeden en zich kunnen voortplanten. Dat duurt niet erg lang. Maar God heeft mensen zo gemaakt dat ze dat pas kunnen als ze dertien jaar of ouder zijn. Natuurlijk zijn de meesten pas echt zelfstandig wanneer ze veel ouder zijn. Waarom heeft God kinderen zo lang afhankelijk van hun ouders gemaakt, vergeleken met andere dieren? Omdat kinderen in meer moeten worden onderwezen dan alleen hoe ze zich moeten voortplanten, eten en overleven. Hun ziel moet worden gevormd, en dat kost meer tijd dan dieren met hun jongen hebben.

Dus het vormen van zielen, het onderwijzen van kinderen en het overdragen van de cultuur van de ene generatie op de volgende betekenen dat ouders hun kinderen als hun heerlijkheid moeten zien, en hun kleinkinderen als hun heerlijkheid.

8

Voortleven door volgende generaties

In Bijbelse tijden wisten de mensen niets over leven na de dood. Ik weet zeker dat ze er allemaal hun theorieën over hadden, want mensen hebben in alle tijden en alle culturen theorieën gehad over leven na de dood. Ik weet zeker dat de Joden die ook hadden, maar er was hun eigenlijk geen gezaghebbende informatie gegeven over leven na de dood. Het Oude Testament beschrijft het eenvoudigweg niet en spreekt er nergens echt duidelijk over. En daarom werd het voortzetten van je eigen leven, iets wat iedereen instinctief wil doen, voornamelijk gezien als het voortzetten ervan door middel van je nakomelingen. Je kinderen zijn tenslotte voor een deel jijzelf. De helft van de genetische informatie die hen maakt tot wie ze zijn, is van jou. Je zet jezelf voort in je nakomelingen en je kleinkinderen.

Daarom is het in het Oude Testament zo tragisch wanneer iemand kinderloos sterft, want bij zijn dood eindigde zijn leven. Maar als hij niet kinderloos was, eindigde zijn leven niet toen hij stierf. Zijn leven ging door, omdat hij een deel van zichzelf de wereld in had gestuurd om nog een generatie verder te leven. Als hij lang genoeg leefde om kleinkinderen en achterkleinkinderen te zien, gaf hem dat het besef dat zijn eigen leven en invloed voortduurden. Zo lieten mensen hun leven tot in de eeuwigheid voortduren, want zij wisten niet wat wij weten over het eeuwige leven na dit leven.

Iedereen verlangt ernaar het gevoel te hebben dat hij ook na zijn leven nog van betekenis zal zijn en dat hij ook na zijn leven nog invloed zal hebben. Want wanneer je aan het einde ervan komt, blijkt een mensenleven uiteindelijk heel kort te zijn. Kinderen en kleinkinderen hebben, weten dat je stervende bent en zien dat die kleinkinderen jouw familielijn voortzetten, en in de meeste gevallen ook jouw cultuur en jouw religieuze denkbeelden: dat is de vreugde die een oude man of een oude vrouw geacht wordt te hebben. Je ziet die kleinkinderen, en nog meer nakomelingen als je het geluk hebt die te zien. Je beseft dat je invloed op de wereld blijft uitoefenen.

9

Toekomstvisie ondanks de wederkomstverwachting

Wanneer je besluit kinderen te krijgen, zaai je zaad in de volgende generatie, want die volgende generatie zal er komen, tenzij Jezus terugkomt. Een van de verdrietigste dingen aan de apocalyptische verwachting die in bepaalde tijden de godsdienst zo beheerst, wanneer mensen denken dat Jezus elk moment zal komen, is dat er geen visie voor de toekomst is. Er is geen visie voor een volgende generatie.

Toen ik in 1970 met mijn bediening begon, was er veel apocalyptische geestdrift. Dat was hetzelfde jaar waarin Hal Lindsey's boek *Late Great Planet Earth* werd uitgegeven. Er werden tientallen miljoenen exemplaren van verkocht en het had een geweldige invloed. Een groot deel van de opwekking waarin wij ons bevonden, was gericht op de spoedige komst van Christus. Veel mensen dachten in die tijd: „Ik wil niet trouwen”, of: „Ik wil geen kinderen.” Veel mensen die wel trouwden, wilden geen kinderen, en ik hoorde daar zelf ook bij.

Toen ik trouwde, wilde ik geen kinderen, omdat ik dacht: „Jezus komt te snel. Waarom zou je je een paar jaar laten vastleggen door de zorg voor een baby en een peuter, om daarna opgenomen te worden? Je zou die jaren ook vrij kunnen houden en meer voor God kunnen doen en bereiken. Wat heeft het voor zin aan een project te beginnen dat je niet zult kunnen afmaken?” Heel veel mensen dachten zo, omdat ze echt geloofden dat Jezus heel snel zou komen. Er was dus werkelijk helemaal geen visie voor een volgende generatie.

Toen mijn eerste dochter 38 jaar geleden werd geboren — degene voor wie ik geen tijd zou hebben om haar groot te brengen, degene die geen tijd zou hebben om volwassen te worden, degene die nu bijna 40 jaar oud is — hield ik van haar, maar ik dacht: „Ze zal niet de kans krijgen om volwassen te worden. Waarom brengt God juist in deze tijd een kind ter wereld?” Ik had eigenlijk geen enkele visie voor de wereld die zij als volwassene zou erven, omdat ik niet dacht dat er hier nog een wereld zou zijn die zij als volwassene kon erven. Ik dacht niet dat ze volwassen zou worden.

Ik nam mijn verantwoordelijkheid serieus, vooral toen ze één jaar oud was. Ik werd een alleenstaande vader en voedde haar in mijn eentje op. Dat deed ik uit mijn christelijke liefde voor haar en mijn vaderlijke liefde voor haar. Maar ik had werkelijk geen echte visie voor haar leven als volwassene of iets dergelijks, en dat is nu waarschijnlijk in haar leven te zien. Ouders moeten een visie hebben voor de toekomst van hun kinderen. En we hebben beslist geen enkele garantie dat Jezus tijdens ons leven terugkomt, of tijdens het leven van onze kinderen of kleinkinderen. Daar zijn geen garanties voor. God heeft niet alleen het verlangen in ons gelegd, maar ook de verantwoordelijkheid om zaad te zaaien — godvruchtig zaad — in de volgende generatie.

10

Het huwelijk en godvruchtig nageslacht

Ik wil je iets laten zien in Maleachi. Het laatste boek van het Oude Testament bevat zelfs een uitspraak die uitlegt waarom God het huwelijk heeft geschapen. In het meeste christelijke onderwijs wordt tegenwoordig gezegd dat God het huwelijk heeft geschapen zodat de man niet eenzaam zou zijn. Het was niet goed dat de man alleen was, en daarom maakte God het huwelijk voor gezelschap. Dat is ongetwijfeld een deel van de reden waarom het huwelijk bestaat, maar het is niet de voornaamste reden.

In hoofdstuk 2 wees Maleachi Joodse mannen terecht die van hun vrouw scheidden, en hij vertelde hun wat een slechte daad dat van hen was. In vers vijftien van Maleachi twee zegt hij over echtparen:

Heeft Hij er niet maar één gemaakt, hoewel Hij nog geest overhad? En waarom die ene? Hij zocht een goddelijk nageslacht. Daarom, wees op uw hoede met uw geest, en handel niet trouweloos tegen de vrouw van uw jeugd.

MALEACHI 2:15

Dat wil zeggen: heeft God hen niet één gemaakt? Heeft God de man en de vrouw niet tot één vlees gemaakt? Is dat niet Gods regeling? Is dat niet de door God ingestelde verhouding van één vlees? Er staat:

Maar heeft Hij hen niet één gemaakt, met wat er nog van de Geest over was? En waarom één?

Dat wil zeggen: waarom nam God twee mensen, een man en een vrouw, en maakte Hij hen één in de hof van Eden? En waarom doet Hij dat nu? Hij zoekt godvruchtig nageslacht. Er staat dat God het huwelijk heeft geschapen omdat Hij godvruchtig nageslacht zocht.

Toen Adam alleen was, zei God:

Ook zei de HEERE God: Het is niet goed dat de mens alleen is; Ik zal een hulp voor hem maken als iemand tegenover hem.

GENESIS 2:18

Waarom was dat niet goed? Omdat hij eenzaam was? Hoe kon hij eenzaam zijn? De vrouw werd op dezelfde dag als hij gemaakt. Hij had God. Hij was de dieren namen aan het geven. Ik weet niet hoe hij tijd zou hebben gehad om eenzaam te worden. Ik weet zelfs niet zeker hoe hij tijd had om al dat werk die dag af te krijgen. Adam had geen reden om eenzaam te zijn, maar het was niet goed dat hij alleen was.

Wij denken altijd: 'Ik wil niet alleen zijn, want dan zou ik eenzaam zijn.' Daar gaat het niet om. Hij had een taak te verrichten die je niet alleen kunt doen. Wat was die taak? Godvruchtig nageslacht voortbrengen. Daarom maakte God voor Adam geen mannelijke partner. Als eenzaamheid het probleem was geweest, zou dat het probleem hebben opgelost.

Mannen komen graag met andere mannen bij elkaar. Eerlijk gezegd begrijpen mannen, als het om gezelschap gaat, andere mannen veel beter dan vrouwen. Ze hebben veel meer punten van overeenkomst waardoor ze zich in elkaar kunnen herkennen. Over het algemeen kunnen mannen onderling veel beter met elkaar overweg dan mannen en vrouwen. Er zijn bepaalde redenen waarom mannen zich tot vrouwen aangetrokken voelen en niet tot andere mannen. Maar als het alleen om

vriendschap en gezelschap gaat, gaat er niets boven vriendschap tussen mannen onderling of tussen vrouwen onderling. Vrouwen zijn graag bij andere vrouwen en praten dan over dingen waarover ze niet met hun man kunnen praten, want vrouwen en mannen begrijpen elkaar niet zo goed. Ze moeten dat leren. Mensen begrijpen anderen van hetzelfde geslacht vanzelf, maar ze begrijpen het andere geslacht pas wanneer ze dat hebben leren doen.

Als God Zich erom bekommerde dat Adam gewoon eenzaam was, had Hij eenvoudig een andere man kunnen maken, of een gemeenschap van mannen, een klooster. Maar het was niet goed dat de man alleen was. De oplossing was niet dat Hij een andere man maakte, of zelfs een labrador, wat ook goed is als je eenzaam bent, of zelfs een papegaai. Om te verhelpen wat niet goed was, maakte God een ander mens, die niet precies hetzelfde was als hij, maar in bepaalde opzichten anders. In welke opzichten? Niet in het aantal ogen, oren en neuzen. De vrouw was in de meeste opzichten precies zoals de man, op enkele dingen na. De enige opzichten waarin zij anders was, hadden te maken met de voortplanting. De lichamelijke anatomie van de vrouw is in wezen zoals die van de man, behalve de kenmerken die te maken hebben met één functie, namelijk kinderen krijgen en verzorgen.

Toen God zei:

Het is niet goed voor een mens om alleen te zijn, was dat omdat hij niet in zijn eentje godvruchtig nageslacht kan voortbrengen. Hij heeft een partner nodig die in staat is die dingen samen met hem te doen. God heeft het huwelijk gemaakt omdat Hij godvruchtig nageslacht zocht. Waarom? Omdat Hij wilde dat godvruchtigheid na één generatie zou worden voortgezet. Dat is Gods bedoeling.

Wat gebod Hij de man en de vrouw te doen toen Hij hen maakte?

En God zegende hen en God zei tegen hen: Wees vruchtbaar, word talrijk, vervul de aarde en onderwerp haar, en heers over de vissen van de zee, over de vogels in de lucht en over al de dieren die over de aarde kruipen!

GENESIS 1:28

11

Kinderen horen bij Gods doel met het huwelijk

Het doel van het huwelijk is heel duidelijk de voortplanting. Dat betekent niet dat ieder huwelijk kinderen moet voortbrengen, want eerlijk gezegd gebeurt dat bij sommige huwelijken niet, als gevolg van de zondeval. Sommige huwelijken kunnen dat niet. Maar het betekent wel dat wanneer mensen in hun denken het idee van het huwelijk proberen los te koppelen van het idee van kinderen krijgen, en zeggen: ‘We willen trouwen, maar we willen geen kinderen krijgen’, ze over het huwelijk niet denken zoals God erover dacht.

Waar denken ze dan aan? Ze denken niet aan de toekomst. Ze denken aan het heden: ‘Ik wil trouwen vanwege mijn onmiddellijke behoefte aan bevrediging.’ Maar wanneer je trouwt en kinderen krijgt, zet je een deel van die bevrediging opzij. Je stelt die uit, want je zult zo hard bezig zijn met het opvoeden van de kinderen, dat je de volle bevrediging pas zult krijgen wanneer ze volwassen zijn en goed terechtgekomen zijn.

Natuurlijk geniet je van kinderen. Als je van kinderen houdt, geniet je ervan hen groot te brengen. Zelfs wanneer ze klein zijn, zijn ze verrukkelijk. Maar toch werk je hard, en de echte beloning komt wanneer je kinderen en kleinkinderen hebt die goed terechtgekomen zijn. Dat is de heerlijkheid van oude mannen: de kinderen van hun kinderen. Dat is wat God volgens de Schrift voor ogen had toen Hij echtparen schiep.

Hier in Spreuken, hoofdstuk 20, vers 7, staat:

Een rechtvaardige gaat zijn weg in oprechtheid, welzalig zijn zijn kinderen na hem.

SPREUKEN 20:7

12

De zegen van godvrezende ouders

Omdat een man eerlijk is, rust er een zegen op zijn kinderen. Wat is die zegen? Om te beginnen belandt hun vader niet in de gevangenis. Dat is een zegen, omdat hij eerlijk is. Een andere zegen is dat ze door zijn voorbeeld eerlijkheid leren.

Dat is één ding dat ik over mijn vader zal zeggen, één ding dat ik altijd over hem heb gezegd. Ik kan me niet voorstellen dat hij ooit zou liegen. Ik kan me niet voorstellen dat hij ooit opzettelijk misleidend zou zijn. Hij is een eerlijk man. Hij weet niet alles. Ik kon niet altijd op de juistheid van zijn woorden vertrouwen als hij niet goed vertrouwd was met het onderwerp, maar ik kon er altijd zeker van zijn dat hij nooit zou liegen als hij sprak over iets waarvan hij persoonlijk kennis had. Hij zou het altijd geloven. Ik heb altijd gevonden dat dit een buitengewoon belangrijke waarde was. Heel misschien heb ik dat van hem overgenomen, of misschien gewoon doordat ik christen ben. Maar dat is natuurlijk ook iets wat ik van hem heb overgenomen: christen zijn. Een man die in zijn oprechtheid wandelt, laat dus een zegen na aan zijn kinderen doordat hij een eerlijk man is.

Spreuken 31, dat natuurlijk over de deugdzame vrouw gaat, zegt in vers 28 over haar:

Haar kinderen staan op en prijzen haar gelukkig, ook haar echtgenoot roemt haar:

SPREUKEN 31:28

De godvrezende vrouw die haar kinderen ijverig heeft grootgebracht, zoals we over deze vrouw lezen, en die voor haar huishouden heeft gezorgd zoals zij dat deed, heeft kinderen die opstaan en haar prijzen. Ze eren hun moeder. Ik neem aan dat het voor een moeder de allergrootste voldoening is wanneer ze haar kinderen hoort zeggen: „Alles wat ik geworden ben, heb ik aan mijn moeder te danken, aan wie mijn moeder was.”

Als je de getuigenissen van zoveel mensen hoort wanneer ze volwassen zijn, zeggen ze: „Ik ben in een christelijk gezin grootgebracht, maar in mijn tienerjaren dwaalde ik af en een paar jaar lang was ik niet dicht bij God. Maar het waren de gebeden van mijn moeder die me terugbrachten. Ik weet dat God me terugtrok vanwege de gebeden van mijn moeder.” Ik weet zeker dat dit waar is. Veel mensen schrijven het aan hun godvrezende moeders toe dat ze, na enige tijd te hebben rondgedwaald, naar de Heere terugkeerden. Ze zeggen: „Het waren de gebeden van mijn moeder die me terugbrachten.” Ik heb dat getuigenis vaker gehoord dan ik me kan herinneren.

Eén man zei zelfs: „Hoe komt het dat ze nooit zeggen dat het de gebeden van hun vader waren?” Betekent dit dat de vaders niet baden? Of is het zo dat wanneer de vaders hun taak vervullen en voor de kinderen bidden, de kinderen niet afdwalen en terugkomen, maar bij het geloof blijven? Sommige mensen denken dat kinderen van de Heere afdwalen omdat hun vader afwezig was, terwijl hun moeder haar taak nog steeds vervulde en nog steeds voor hen bad. Ze dwaalden dus af op manieren die niet nodig waren geweest als hun vader hen ijverig tot discipelen had gemaakt.

Het zijn de vaders die de opdracht krijgen hun kinderen groot te brengen in de opvoeding en terechtwijzing van de Heere. Bijna alle vaders laten het grootste deel daarvan aan de moeder over, maar vaders krijgen de opdracht hun kinderen groot te brengen in de vreze en terechtwijzing van de Heere. Als ze dat doen, komt het misschien minder vaak voor dat de kinderen van het geloof afdwalen.

13

God bouwt het gezin

We kunnen dus zien dat het voor ouders een zegen is om kinderen te hebben en dat het voor kinderen een zegen is om godvrezende ouders te hebben. Steeds weer laat Spreuken zien dat de verhouding tussen ouder en kind iets is wat God tot wederzijdse zegen heeft geschapen. Godvrezende, oprechte mensen die kinderen hebben, laten op die manier een zegen en een erfdeel aan hun kinderen na. En het is voor henzelf een zegen om kinderen te hebben.

Wanneer we aan dit onderwerp denken, denken de meesten van ons waarschijnlijk aan Psalm 127. Dat is misschien wel de Schrifttekst die het vaakst wordt aangehaald om dit punt te maken. Psalm 127 begint — en dit is een van de weinige Psalmen die Salomo kennelijk heeft geschreven; de meeste zijn door zijn vader geschreven — als volgt:

Als de HEERE het huis niet bouwt, werken de bouwers er tevergeefs aan. Als de HEERE de stad niet bewaart, waakt de wachter tevergeefs. Het is tevergeefs dat u vroeg opstaat, laat opblijft en brood eet waarvoor u moet zwoegen: de HEERE geeft het Zijn beminde in de slaap.

PSALMEN 127:1-2

Een huis heeft in de Hebreeuwse Schriften een dubbele betekenis. Een huis is een gebouw, en Salomo hield zich bezig met het bouwen van een huis: zijn eigen huis en ook het huis van de Heere. Salomo hield zich bezig met bouwprojecten. Hij bouwde zijn eigen paleis, waarvan de bouw langer duurde dan die van de tempel, en hij bouwde ook de tempel. Het waren zeer kostbare gebouwen. Maar hij zei dat er niets van terechtkomt als de Heere er niet bij betrokken is.

Belangrijker nog is dat het woord „huis” ook huishouden of familie betekent. In de Schrift wordt het vaak op beide manieren gebruikt. Toen David bijvoorbeeld in 2 Samuel 7 een huis voor de Heere wilde bouwen, wilde hij een tempel bouwen. De Heere zegt:

Ik heb u niet gevraagd voor Mij een huis te bouwen, maar Ik zal voor u een huis bouwen.

2 SAMUEL 7

Wat Hij bedoelde, was een dynastie, een familie:

Ik zal voor u een familie stichten: het huis van David.

2 SAMUEL 7

zoals het later genoemd werd.

David wilde een bouwwerk oprichten, een huis, en God zei:

Nee, Ik zal voor u een huis bouwen.

2 SAMUEL 7

Hij maakte beslist gebruik van een woordspeling met de twee betekenissen van „huis”. Het ene was een gebouw en het andere een familie. Het huis van David is een dynastie, een nalatenschap. De nakomelingen van David zijn zijn huis.

Salomo schrijft:

Als de Heer geen huis bouwt, werken de bouwers voor niets.

Dit betekent niet alleen het gebouw waarin iemand woont, maar ook het gezin dat erin woont. God moet dat bouwen, anders zal het vruchteloos zijn.

14

Kinderen als kostbaar erfdeel van God

Verderop, in vers 3, zegt hij:

Kinderen zijn een erfdeel van de HEERE; de vrucht van de schoot is Zijn beloning. Zoals pijlen in de hand van een held, zo zijn de zonen die iemand in zijn jeugd ontvangt.

PSALMEN 127:3-4

Dat is een zegen die God aan ouders heeft gegeven: hun kinderen. Zij zijn Zijn beloning, niet Zijn straf. Hij straft je niet door je kinderen te geven. Hij beloont je. Het is iets van waarde.

Hoewel alle ouders momenten hebben waarop ze hun kinderen als een straf ervaren, zijn er velen die niet iedere dag lijken te leven in het besef dat hun kinderen het waardevolste zijn wat hun in deze wereld maar gegeven zou kunnen worden. Mensen

kunnen geen kind bouwen. God moet een kind scheppen. Mensen kunnen robots en machines en allerlei technologische wonderen bouwen, computers, maar ze kunnen niet zoiets als een kind bouwen. Daar denk ik vaak over na. Alleen al de delen van ons lichaam die we volkomen vanzelfsprekend vinden, en de dingen die ze kunnen doen zonder dat wij erover nadenken en ons erover verwonderen. Ik heb bijvoorbeeld een sleutelring met verschillende sleutels in mijn broekzak. Ik kan mijn hand in mijn broekzak steken, en daar zitten misschien tien sleutels in, en mijn vingers kunnen voelen welke specifieke sleutel ik wil hebben en die eruit halen. Of als ik verschillende muntstukken in mijn broekzak heb en ik wil er een dubbeltje uithalen in plaats van een stuiver of een cent, kan ik voelen welke het dubbeltje is voordat ik het eruit haal. Het is alsof ik met mijn vingers kan zien. Alleen door ze te voelen kan ik soortgelijke dingen van elkaar onderscheiden. Jij kunt dat ook. Het lijkt niet zo wonderbaarlijk, omdat het zo alledaags is. Maar wie zou een machine kunnen uitvinden die dat kan? En dat is nog maar een van de duizenden lichaamsdelen die verbazingwekkende dingen doen.

Elk kind — althans elk kind dat gezond ter wereld komt — heeft al die machinerie die volmaakt functioneert, en binnen zijn schedel de meest complexe ordening van atomen in het universum: de meest verbazingwekkende supercomputer, die verre overtreft wat mensen op dit moment kunnen maken. Als je dat allemaal bij een technologiefabrikant zou kopen, als die het zou kunnen maken, zou het je meer kosten dan je ooit zou kunnen verdienen. Maar iedere keer dat je een kleine baby krijgt, krijg je dat allemaal gratis.

Sterker nog, de baby is niet alleen een machine die verbazingwekkende dingen doet. Het is een mens. Het is naar het beeld van God. Het heeft een ziel. Het wordt iemand met wie je kunt praten en met wie je een band kunt hebben. Dat zijn verbazingwekkende dingen aan menselijke baby's. Het is iemand aan wie je je eigen ziel en je eigen waarden kunt doorgeven, in de wetenschap dat wanneer jij sterft, die persoon dat weer een generatie lang zal voortzetten, en misschien nog een en nog een en nog een. Wie weet? Zo heeft God het bedoeld.

15

Veel kinderen als ware rijkdom

Het is duidelijk dat velen van ons die band met onze kinderen zijn kwijtgeraakt, omdat ergens iemand de zaak heeft laten versloffen: wijzelf, onze echtgenoten of iemand anders. Velen van ons zijn getrouwd geweest met mensen die niet langer deel uitmaken van ons leven, en dat heeft onze kinderen negatief beïnvloed, wat echt verschrikkelijk is. Maar toch is dat potentieel er.

Er staat dat de vrucht van de schoot Gods beloning is, die Hij je geeft.

Welzalig de man die zijn pijlkoker daarmee gevuld heeft; zij worden niet beschaamd, als zij met de vijanden spreken in de poort.

PSALMEN 127:5

Dat wil zeggen: de vader die veel kloeke zonen heeft, schaamt zich niet. Hij kan vol vertrouwen met de vijanden in de poort gaan praten, omdat zijn zonen achter hem staan. Hij is een man met enig aanzien. Hij laat zich niet intimideren door zijn vijanden. Ben Cartwright liet zich nooit intimideren, en hij had er maar drie.

Vroeger begreep men dat veel goede, goed opgevoede kinderen de grootste rijkdom van een man zijn. Er is een bekend verhaal over een Engelse edelman die een Britse predikant kwam bezoeken. De predikant had twaalf zonen, en het waren allemaal goed opgevoede zonen. Toen deze edelman hem kwam bezoeken, stonden de twaalf zonen, netjes op volgorde van leeftijd, beleefd klaar om de man te begroeten. Toen de edelman binnenkwam en die twaalf zonen zag, zei hij tegen de vader: “Dit zijn degenen die een rijke man arm maken.” De vader zei: “Nee, dit zijn degenen die een arme man rijk maken, want ik zou niet één van hen willen ruilen voor al jouw rijkdom.”

Dat is wat de Bijbel leert: een menselijke ziel is meer waard dan alle rijkdom in de wereld.

Want wat baat het een mens, als hij heel de wereld wint en aan zijn ziel schade lijdt? Of wat zal een mens geven als losprijs voor zijn ziel?

MATTHEÛS 16:26

Eén ziel is meer waard dan de hele wereld. Hoeveel krijg je er gratis wanneer je kinderen krijgt? Zoveel als je er maar kunt krijgen. Je hebt geluk als je een pijlkoker vol met hen hebt.

16

Een veranderde kijk op kinderen

Veel mensen nemen aan dat als ze in het huwelijk gewoon de natuur haar gang laten gaan, ze er zoveel zullen krijgen als ze willen. Zo gaat het niet altijd. Ik zei al dat ik niet helemaal de visie op kinderen had die ik had moeten hebben toen mijn eerste dochter werd geboren. Ik was enkele jaren alleenstaande vader en eerlijk gezegd vond ik het moeilijk om in mijn leven een kind te hebben. Ik werkte in de bediening en reisde veel, en ik had geen vrouw, enzovoort. God zorgde voor alles, en mijn dochter en ik hadden in die jaren een heel goede band.

Toen ik hertrouwde, dacht ik niet echt dat ik nog meer kinderen wilde. Ik dacht: „Deze is al een heel eind op weg om grootgebracht te zijn, en uiteindelijk zal ze grootgebracht zijn en zal ik hier weer vrij van zijn.” Mijn vrouw en ik zaten eens in een samenkomst van een gemeente in Santa Cruz, waar iemand anders preekte, en deze passage kwam ter sprake. Het was toevallig Vaderdag, dus het was een Vaderdagboodschap. De voorganger gebruikte veel verschillende Schriftgedeelten, waaronder dit. Hij las dit Schriftgedeelte, maakte er een of andere opmerking over en ging verder met het lezen van een ander Schriftgedeelte, enzovoort. Maar terwijl ik met hem meeging naar alle passages die hij gebruikte en hiernaar keek, weet ik niet naar welke passage hij

daarna ging, want ik ging niet met hem mee. Ik keek naar dit Schriftgedeelte en ik had het gevoel dat God tegen mij sprak en zei: „Steve, jij en Ik zijn het niet met elkaar eens, hè?”

Ik zei: „Natuurlijk ben ik het met U eens. Ik ben het eens met alles in Uw Woord. Wat bedoelt U?”

Hij zei: „Jij denkt niet dat veel kinderen een zegen zijn, maar Ik wel. Jij denkt dat kinderen een belemmering zijn.”

Ik herinner me dat ik dacht: „Maar ik ben in de bediening. Ik moet ergens naartoe kunnen gaan en mensen kunnen dienen. Een gezin bindt iemand in bepaalde opzichten. Het gaat ten koste van de bediening. Zelfs Paulus zei dat.”

Dat wil ik je besparen.

Hij zegt dat een man die een vrouw heeft, zich moet bekommeren om de dingen van de wereld,

Wie echter gehuwd is, draagt zorg voor de dingen van de wereld, hoe hij zijn vrouw zal behagen.

1 KORINTHE 7:33

Veel mensen willen wel een vrouw, maar geen kinderen. Ik denk dat ik daar stond. Ik wilde niet alleen zijn. Het was niet goed om alleen te zijn, maar het was ook niet zo geweldig om zóveel niet alleen te zijn.

17

Kinderen als pijlen in de geestelijke strijd

Ik had het gevoel dat de Heere die dag vanuit deze passage tot mij sprak. Hij zei: „Jij ziet jouw leven als een leven van geestelijke strijd. Je trekt eropuit en neemt het op tegen de machten van de duisternis. Je gebruikt het Woord van God. Je bent een zwaardvechter. Je kunt je zwaard alleen gebruiken op plaatsen waar je met de vijand in

aanraking komt. Maar als je pijlen had, zou je vijanden op afstand schade kunnen toebrengen, op plaatsen waar je zelf nooit zult komen. Kinderen zijn als pijlen. Ik zeg dat je gelukkig bent als je er veel hebt.”

Ik dacht daarover na. Stel dat ik een krijger was in een echte oorlog. Het was een oorlog uit vroeger tijden, toen ze bogen en pijlen gebruikten in plaats van vuurwapens. En stel dat ik bij de man kwam die de uitrusting uitdeelde en hij zei: „Hoeveel pijlen zou je willen hebben?” Wat zou ik dan zeggen als ik het slagveld op zou gaan en mijn succes of mislukking van mijn wapens afhing? Ik zou zeggen: „Hoeveel kan ik er krijgen? Hoeveel passen er in deze pijlkoker voordat er echt niets meer bij kan?”

Als ik de strijd werkelijk serieus neem, zal ik de wapens serieus nemen en zeggen: „Ik wil daar alstublieft zoveel van hebben als ik kan krijgen, want ik wil niet op het slagveld staan en zonder komen te zitten.” Dat is wat Salomo zegt.

Het was dat Schriftgedeelte op die dag dat mijn visie op kinderen veranderde. Ik zag hen niet meer alleen als een belemmering voor de bediening. Ik zag hen als een uitbreiding van de bediening. Vanaf die dag wilde ik zoveel mogelijk kinderen krijgen. Eerlijk gezegd dacht mijn vrouw er hetzelfde over. We hoopten dat we er twaalf konden krijgen, maar dat is nooit gebeurd. Het laat zien dat God soeverein is over die dingen. God opent de moederschoot; God sluit de moederschoot. We hebben nooit hoeven nadenken over anticonceptie. Natuurlijk hebben we die nooit gebruikt, want we wilden zoveel kinderen als we konden krijgen. We wilden samen meer kinderen dan we hebben gekregen.

Mijn vrouw en ik kregen in twintig jaar vier kinderen. We wilden om de twee jaar een kind krijgen, zodat we altijd een peuter in huis zouden hebben, want we wilden nooit dat ons huis zonder peuter zou zijn. We dachten dat, zodra we er twaalf hadden, de oudsten kleinkinderen in de peuterleeftijd mee naar huis zouden brengen. Zo zouden we nooit zonder een peuter in de buurt hoeven te zijn. Maar voor mij liep het niet zoals ik had gewenst, want het huwelijk hield natuurlijk ook geen stand.

Niettemin geloof ik dat dit Gods visie op kinderen is. De man die veel godvrezende kinderen opvoedt, schiet pijlen de wereld in tegen de vijand, en dat is wat we willen doen.

18

Liefde, tucht en ouderlijke verantwoordelijkheid

Laten we kijken naar Spreuken 13:24:

Wie zijn stok spaart, haat zijn zoon, maar wie hem liefheeft, streeft naar vermaning voor hem.

SPREUKEN 13:24

Er staan in Spreuken veel verzen over precies ditzelfde onderwerp. We zouden er heel wat kunnen bekijken, maar in wezen zeggen ze allemaal hetzelfde: de rol van de ouder bij het opvoeden van de kinderen vereist af en toe de roede.

Veel mensen geloven niet dat hiervoor een letterlijke roede nodig is, maar dat het alleen om tucht in het algemeen gaat, en dat kan waar zijn. Misschien reageren niet alle kinderen goed op dezelfde soort tucht. Maar we moeten niet denken dat het gebruik van een roede op zichzelf iets mishandelends is. Dat kan het uiteraard wel zijn. Mishandeling is mishandeling. Maar we hebben het niet over mishandeling. We hebben het over opvoeding.

Opvoeden met de roede is niet alleen toegestaan, maar Salomo vond het tamelijk noodzakelijk. Hij zei dat iemand die bij zijn kind de roede niet gebruikt, niet werkelijk van zijn kind houdt. Daar komt het gezegde vandaan: 'Wie de roede spaart, bederft het kind.' Die uitdrukking staat eigenlijk niet in de Bijbel. Veel mensen denken dat de Bijbel zegt: 'Wie de roede spaart, bederft het kind.' Niet precies. Dat is gebaseerd op dit vers. Daar staat: „Wie de roede spaart, haat zijn zoon.” Het is beslist een vergelijkbare

gedachte, namelijk dat hij niet werkelijk doet wat goed is voor zijn zoon. Merk op dat het de verantwoordelijkheid van de vader is om de tuchtiging toe te passen, niet die van de moeder. De vader hoort hen groot te brengen

En vaders, wek geen toorn bij uw kinderen op, maar voed hen op in de onderwijzing en de terechtwijzing van de Heere.

EFEZE 6:4

Het is de verantwoordelijkheid van de vader als het met zijn kinderen niet goed afloopt.

Dat heb ik altijd zo gevoeld, en dat voel ik zelfs ten aanzien van mijzelf. Gelukkig heb ik de laatste tijd enkele goede berichten gehoord. Ik denk dat het beter gaat. Maar mijn kinderen hebben een periode doorgemaakt waarin ze niet deden wat ik hoopte dat ze zouden doen, en ze zijn nog niet uit de problemen. Maar ik neem daar de verantwoordelijkheid voor. Eerlijk gezegd moet ik dat wel. Ik wijt een deel daarvan ook aan het gedrag van mijn vrouw. Maar op de een of andere manier heb ik het gevoel dat ik, wat er ook op mijn pad kwam, alles zo goed in de hand had moeten hebben dat ik de kinderen er veilig doorheen had kunnen loodsen.

Toen mijn scheiding plaatsvond, hadden we nog vier kinderen thuis, die samen met mij in de steek werden gelaten. Ik was emotioneel waarschijnlijk zo'n wrak dat ik er niet zo voor mijn kinderen kon zijn als ik van plan was geweest. Ik wist dat ik er voor hen moest zijn, en dat was ik ook van plan. Maar ik vermoed dat ik zo druk bezig was mijn eigen wonden te likken, dat een deel van mijn verantwoordelijkheid waarschijnlijk tussen wal en schip is geraakt. Daarvoor moet ik tegenover God de verantwoordelijkheid nemen, en dat doe ik ook.

Maar we spaarden de roede niet. We tuchtigden onze kinderen, en onze kinderen gedroegen zich heel goed. Iedereen vond onze kinderen voorbeeldige kinderen. Wanneer ik in een vliegtuig zit en er een baby ligt te krijsen, denk ik: 'Waarom doen ze daar niets aan?' Onze kinderen maakten vliegreizen van veertien uur naar Australië, Japan en zulke plaatsen, en we lieten hen zich nooit zo gedragen. Ze gedroegen zich in het vliegtuig. Ze waren bij ons in de gemeente, maar we lieten hen tijdens de

samenkomst geen lawaai maken. Dat doe je niet. Je laat niet toe dat iedereen een hekel aan je kinderen krijgt. Als je van je kinderen houdt, wil je niet dat mensen een hekel aan je kinderen hebben. Je wilt dat je kinderen een zegen zijn.

Ik heb dit al eerder tegen mensen gezegd: er waren twee of drie specifieke keren dat ons gezin onderweg was en we in een restaurant aten. Daarna gingen we naar voren om te betalen, en dan zei de vrouw: 'Iemand anders heeft jullie eten betaald, omdat die zo onder de indruk was van jullie kinderen.' We hadden gewoon een voorbeeldgezin. Zo is het op dit moment niet, maar het is nog niet voorbij. Gelukkig zie ik nu werkelijk enkele positieve dingen gebeuren waarvoor ik al minstens tien jaar bid. Dus ik ga nu niet opgeven.

19

Tucht beschermt en vormt een kind

In hoofdstuk 19, vers 18, staat:

Breng uw zoon gehoorzaamheid bij wanneer er nog hoop is, maar laat het niet in u opkomen hem te doden.

SPREUKEN 19:18

In die tweede regel zegt de NIV:

Werk niet vrijwillig mee aan zijn dood.

Als je je kind niet tuchtigt, laat je hem misschien de weg gaan die tot zijn dood zal leiden. Dat is geen liefdevolle manier van handelen. Een kind zijn eigen weg laten gaan, betekent niet dat je hem de juiste weg laat gaan, want de eigen weg van een kind zal niet de juiste weg zijn.

Hoofdstuk 22, vers 6, is een bekend vers:

Oefen de jongeman overeenkomstig zijn levensweg, ook als hij oud geworden is, zal hij daarvan niet afwijken.

SPREUKEN 22:6

Leraren hebben dat op veel verschillende manieren geïnterpreteerd. Veel mensen zeggen dat ‘de weg die hij moet volgen’ de specifieke weg betekent waarvoor zijn temperament is gevormd en die God voor hem in gedachten heeft. Je moet ieder kind heel specifiek opvoeden, in overeenstemming met zijn aanleg, temperament enzovoort. Dat kan waar zijn.

Veel mensen hebben gezegd dat dit betekent dat, als je alles goed doet — en dat zei ik zelf toen ik jonger en naïever was —, je de garantie hebt dat het met je kinderen goed afloopt. Toen zag ik gezinnen die vrijwel alles goed deden. Eén gezin dat ik ken, heeft tien kinderen. Met negen van hen is het uitstekend afgelopen, en één besloot eenvoudigweg de verkeerde weg te gaan. Zoiets als een vrije wil bestaat. Ze brachten hun kinderen groot in hetzelfde huis, met dezelfde waarden, tucht en liefde. Het is dus niet absoluut gegarandeerd.

De Spreuken zijn natuurlijk, zoals ik eerder heb gezegd, geen beloften van God. Het zijn geen profetieën of voorspellingen. Het is wijsheid. Het zijn wijze raadgevingen. Als je wilt dat je kinderen de juiste weg gaan, kun je hen maar beter opvoeden om de juiste weg te gaan, want als je dat niet doet, zullen ze die weg waarschijnlijk niet gaan. Als je wilt dat het goed gaat met je kinderen, heb je de beste kans wanneer je hen opvoedt in de weg die ze moeten gaan. Dan zullen ze meestal aan die weg vasthouden, want kinderen hebben inderdaad de neiging om vroeg in hun leven hun gedragspatronen te vormen en daar doorgaans vrij nauw aan vast te houden.

20

De roede verdrijft dwaasheid

In hoofdstuk 22, vers 15, staat:

Zit er dwaasheid in het hart van een jongeman gebonden, de stok van de vermaning zal die ver daarvan houden.

SPREUKEN 22:15

Lichamelijke tuchtiging kan een kind dus werkelijk wijsheid bijbrengen. Kinderen worden niet wijs geboren. Reken er dus niet op dat je hen hun eigen gang kunt laten gaan, zoals de moderne filosofie luidt. Je moet hun veel ruimte geven om gewoon zichzelf te vinden. Wat ze zullen vinden, is een dwaas. In hoofdstuk 23, de verzen 13 en 14:

Onthoud een jongeman geen vermaning, als u hem met de stok slaat, zal hij niet sterven. Zelf moet u hem met de stok slaan en zijn leven redden van het graf.

SPREUKEN 23:13-14

Nu klinkt 'slaan' behoorlijk streng, en een roede klinkt streng. Wij leven in een veel vriendelijkere, zachtaardigere samenleving als het gaat om opvattingen over het corrigeren van kinderen. Wij willen hen een time-out geven. Ik weet niet of dat bij alle kinderen werkt. Ik denk dat sommige kinderen een flink pak voor hun broek nodig hebben, een paar slagen. Het probleem is tegenwoordig alleen dat er in veel gevallen een maatschappelijk werker langskomt als je de Bijbel volgt. Vervolgens zal iemand anders je kinderen opvoeden, iemand die hun geen slagen zal geven.

Wij leven in een onderdrukkende, antichristelijke samenleving, omdat er natuurlijk mishandeling is geweest. Er zijn ouders die hun kinderen inderdaad mishandelen. Ik stel me voor dat misschien wel één op de vijftig ouders zijn kinderen mishandelt. Misschien zijn het er iets meer. Ik weet het niet. De meeste ouders houden van hun kinderen. En zelfs als ze niet echt wijze ouders zijn: als ouders leren we allemaal met

vallen en opstaan. Terwijl wij onze kinderen opvoeden, leren wij allemaal hoe het moet. Pas wanneer onze kinderen volwassen zijn en onze opvoedingstaak erop zit, weten wij hoe het moet. Misschien zijn grootouders daarom zo waardevol. Maar zolang wij kinderen opvoeden, zijn wij allemaal aan het experimenteren. Tenzij wij natuurlijk de cultuur volgen die onze ouders aan ons hebben doorgegeven. Dan waren zij degenen die experimenteerden en kunnen wij leren van wat zij geleerd hebben.

21

Correctie geeft wijsheid en vreugde

Maar waar het om gaat, is dat kinderen opgevoed moeten worden. Ze mogen niet aan zichzelf worden overgelaten, want uit zichzelf zullen ze niet de juiste weg gaan. In hoofdstuk 29, de verzen 15 en 17, staat:

De stok en de bestraffing geven wijsheid, maar een jongeman die aan zichzelf is overgelaten, maakt zijn moeder beschaamd.

SPREUKEN 29:15

Dit is hetzelfde als:

Dwaasheid zit diepgeworteld, maar de roede zal die dwaasheid ver van hem verdrijven. De andere kant ervan is dat de roede wijsheid zal geven, net als bestraffing, wat mondelinge correctie betekent.

Salomo zag dit daadwerkelijk in zijn eigen gezin. Eigenlijk zag hij het ontbreken ervan. David had veel zonen en een van hen was Adonia. In 1 Koningen, hoofdstuk 1, staat dat Adonia nooit door zijn vader was berispt. Zijn vader had zelfs nooit tegen hem gezegd:

Waarom doet u dit?

1 KONINGEN 1:6

David was gewoon een afstandelijke vader, en Adonia stierf uiteindelijk als gevolg van zijn eigen dwaasheid. Salomo zag dit in zijn eigen gezin. Bestrafing is nodig. De roede moet een rol spelen bij het bijbrengen van wijsheid aan een kind.

En in vers 17:

Breng uw zoon gehoorzaamheid bij, en hij zal u rust geven en uw ziel genoegens schenken.

SPREUKEN 29:17

Veel mensen kunnen niet zeggen dat hun volwassen kinderen hun rust of vreugde geven. Dat komt gedeeltelijk doordat ze hun te weinig correctie hebben gegeven. Als je kinderen goed opvoedt en ze uiteindelijk rechtvaardig en verantwoordelijk worden, dan kan ik me niets voorstellen wat een ouder meer voldoening zou kunnen geven.

22

Ieder kind heeft betrokken volwassenen nodig

Velen van ons die ouder zijn, zullen waarschijnlijk geen kinderen meer krijgen. Wij maken allemaal deel uit van het leven van kinderen die onze kleinkinderen, onze eigen kinderen, de kinderen van onze burens of de kinderen van andere mensen in de gemeente zijn. Overal om ons heen zijn kinderen. Wat kinderen nodig hebben en vaak in hoge mate missen, zijn volwassenen die zich ervoor inzetten dat ze worden zoals ze voor God behoren te worden. Zelfs mensen die klaar zijn met het opvoeden van hun eigen kinderen, zouden misschien wel de meeste belangstelling moeten hebben om te weten hoe je kinderen opvoedt, omdat zij daar de tijd voor hebben. Zij hebben de tijd om daadwerkelijk betrokken te raken bij het leven van andere kinderen.

Als je niet veel pijlen in je pijlkoker had, zou je die van iemand anders misschien kunnen lenen, ze kunnen vormen en afschieten, als die ander dat bij zijn eigen kinderen niet wil doen. Tegenwoordig voeden veel grootouders uiteindelijk hun eigen kleinkinderen op. Ze hebben onverantwoordelijke kinderen die zelf kinderen krijgen en hun kinderen niet willen opvoeden, dus voeden de grootouders hen op. Maar er zijn ook veel mensen die hun kinderen gewoon bij anderen willen onderbrengen, of de kinderen vrij laten rondlopen zodat ze hun niet voor de voeten lopen. Oudere mensen, mensen die al kinderen hebben opgevoed, kunnen op allerlei verschillende manieren invloed uitoefenen op jongere kinderen.

Lezen over ouders en kinderen wordt geen achterhaalde les of achterhaald onderwerp wanneer mensen klaar zijn met het opvoeden van hun eigen kinderen. Er is immers altijd weer een nieuwe lichting kinderen in de wereld die gevormd moet worden, op weg geholpen moet worden en richting nodig heeft. We moeten daar Gods visie op hebben. We moeten kinderen zien als een zegen in plaats van als een lastige indringer, bereid zijn hen op te voeden en beseffen dat ze zichzelf niet goed zullen opvoeden. Ze moeten door invloeden van buitenaf worden gevormd, en dat zal ook gebeuren. Het zullen óf hun leeftijdsgenoten zijn, óf hun onderwijzers, die er misschien helemaal geen belang bij hebben hun de juiste weg te leren. Voor zover onderwijzers geen christenen zijn, zullen ze hun tegenwoordig in de meeste gevallen waarschijnlijk geen godvruchtige voorbeelden voorhouden van hoe je leeft, hoe een gezin behoort te zijn, enzovoort. Dat legt dus de verantwoordelijkheid bij ieder van ons die enige invloed op kinderen kan hebben, om een visie te hebben op de toekomst van dat kind.

Ik weet zeker dat sommigen van jullie al zo denken. Ik weet dat ik dat doe, en anderen hebben mij dit ook verteld. Wanneer je in de supermarkt of ergens anders een gezin ziet dat je helemaal niet kent, met van die kleine kinderen, kijk je dan weleens naar hen en denk je: ‘Hoe zal dat arme kind zijn als het negentien is?’ Of: ‘Wat voor wereld zal dat kind erven? Wat voor opvoeding geeft die ouder aan dat kind?’ Dit schattige kleine kind, je zou het zo graag willen knuffelen en mee naar huis nemen, maar dat kan niet. Je denkt: ‘Hoe zal dit prachtige kleine kind over vijftien jaar zijn?’ Want je vraagt je gewoon af: gaan deze ouders dit kind opvoeden? Zovelen doen dat niet, of ze voeden het verkeerd op.

Maar die visie die jij hebt op de toekomst van het kind, een visie op de toekomstige generatie, heeft God ook. Dat is wat Salomo probeert te zeggen. Je visie hoort zich uit te strekken tot kinderen en kleinkinderen, tot ver in toekomstige generaties. Je moet energiek zaaien, zaad van gerechtigheid zaaien in die generatie. Want God zoekt godvruchtig nageslacht.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 1 Johannes 4:20
- Markus 12:30
- Lukas 10:36
- Markus 12:31
- Psalmen 119:99-100
- Deuteronomium 6:6
- Deuteronomium 6:7
- Efeze 6:4
- Spreuken 13:22
- Spreuken 17:6
- Maleachi 2:15
- Genesis 2:18
- Genesis 1:28
- Spreuken 20:7
- Spreuken 31:28
- Psalmen 127:1-2
- Psalmen 127:3-4
- Psalmen 127:5
- Mattheüs 16:26
- 1 Korinthe 7:33
- Spreuken 13:24
- Spreuken 19:18
- Spreuken 22:6
- Spreuken 22:15
- Spreuken 23:13-14
- Spreuken 29:15
- 1 Koningen 1:6
- Spreuken 29:17

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.